

Δουλειά του σκοτωμού

Barikat

Μία νεαρή κοπέλα πεθαίνει μετά από 30 ώρες δουλειάς. Δούλευε ως κειμενογράφος σε διαφημιστική εταιρία. Στις 21 Αυγούστου 2013 ένας 21χρονος Γερμανός φοιτητής του Πανεπιστημίου του Μίσιγκαν, που έκανε την πρακτική του άσκηση στην τράπεζα «Bank of America» στο Λονδίνο, βρέθηκε νεκρός μετά από 72 ώρες συνεχούς εργασίας.

Δουλειά κειμενογράφου σε διαφημιστική και πρακτική σε κεντρική τράπεζα στο Λονδίνο. Δουλειές γραφείου. Αλλά τι ακριβώς σημαίνει αυτό; Είναι αρκετό για να μας δώσει μια ικανοποιητική εικόνα των συνθηκών εργασίας ότι αναφερόμαστε σε τέσσερις τοίχους ενός γραφείου; Είτε αναφερόμαστε στο 2013 είτε αναφερόμαστε στο 1863 κάποια πράγματα φαίνεται να μην έχουν αλλάξει:

«Τις τελευταίες εβδομάδες του Ιούνη 1863 όλες οι εφημερίδες του Λονδίνου δημοσίευσαν μια είδηση με την “εντυπωσιακή” επικεφαλίδα: “θάνατος απλώς και μόνο από υπερβολική εργασία”. Επρόκειτο για τον θάνατο της καπελούς Μαίρης-Άννας Ουέλκλυ, ηλικίας 20 χρονών, που εργαζόταν σε ένα πολύ αξιολύβαστο κατάστημα μόδας, που το εκμεταλλευόταν μια κυρία με το χαριτωμένο όνομα Ελίζα, προμηθεύτρια της Αυλής. Έτσι ανακαλύφθηκε ξανά η παλιά χιλιοειπωμένη ιστορία, ότι τα κορίτσια αυτά εργάζονται κατά μέσο όρο 16,5 ώρες, και στην περίοδο της σαιζόν συχνά 30 ώρες συνεχώς. Για να τονώσουν την εργατική τους δύναμη που τα εγκαταλείπει, τα δίνουν που και που κρασί σέρρου, πορτό ή καφέ. Και ήταν ίσα-ίσα η σαιζόν στο φόρτε της. Έπρεπε στο άψε-σβήσε να ετοιμαστούν ως δια μαγείας οι λαμπρές τουαλέτες που θα φορούσαν οι ευγενείς κυρίες στο χορό που δινόταν προς τιμήν της νεοφερμένης από το εξωτερικό πριγκίπισσας της Ουαλίας. Η Μαίρη-Άννα Ουέλκλυ εργάστηκε 26,5 ώρες χωρίς διακοπή μαζί με άλλα 60 κορίτσια, από 30 σε κάθε δωμάτιο που είναι ζήτημα αν χωρούσε το 1/3 των απαραίτητων κυβικών σε αέρα, ενώ τη νύχτα κοιμόνταν δυο-δυο σένα κρεβάτι σε μια από τις πιο βρωμερές τρώγλες όπου σκαρώνουν υπνοδωμάτια χωρισμένα με σανίδια ...

Η δουλειά μέχρι θανάτου βρίσκεται στην ημερήσια διάταξη όχι μόνο στα ατελιέ των καπελούδων, μα σε χιλιάδες μέρη, πιο σωστά παντού όπου οι δουλειές πάνε καλά» (Κ. Μαρξ, Το Κεφάλαιο, μτφ. Π. Μαυρομάτη, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, 2009, σ.266-267)

Ξανά λοιπόν μιλάμε για την εργάσιμη ημέρα. Μία μέρα με παράξενες «ιδιότητες». Μία μέρα που μπορεί να διαστέλλεται και να συστέλλεται αφού αποτελεί προϊόν σύγκρουσης:

«Η δημιουργία μιας κανονικής εργάσιμης ημέρας είναι το προϊόν ενός μακρόχρονου περισσότερο ή λιγότερο συγκαλυμμένου εμφυλίου πολέμου ανάμεσα στην τάξη των κεφαλαιοκρατών και στην εργατική τάξη» (ό.π., σ.313)

Θα μπορούσαμε σήμερα να διανοηθούμε μια συγκέντρωση που να διεκδικεί να περιοριστεί η εργασία στις 18 ώρες την ημέρα[1]; Το ξαναγράφουμε γιατί δεν είναι λάθος: να μειωθούν στις 18 ώρες την ημέρα. Συνεχίζει να φαίνεται αδιανόητο αλλά χρειάστηκαν αγώνες για να περιοριστεί η εργάσιμη ημέρα στις 18 ώρες. Γιατί κανένα ερώτημα δεν είναι αυτονόητο:

«Τι είναι μία εργάσιμη ημέρα; Πόσος είναι ο χρόνος που στη διάρκεια του το κεφάλαιο επιτρέπεται να καταναλώνει την εργατική δύναμη της οποίας πληρώνει την ημερήσια αξία της; Πόσο μπορεί να παραταθεί η εργάσιμη ημέρα πέρα από τον χρόνο εργασίας που είναι αναγκαίος για την αναπαραγωγή της ίδιας της εργατικής δύναμης;

Σ' αυτά τα ερωτήματα, όπως είδαμε, το κεφάλαιο απαντάει: η εργάσιμη ημέρα αριθμεί καθημερινά 24 ολόκληρες ώρες, εκτός από λίγες ώρες ανάπαυσης. Το κεφάλαιο όμως, με το απεριόριστα τυφλό πάθος του και με την πείνα δράκου για υπερεργασία, σπάει όχι μόνο τα ηθικά, μα και τα φυσικά ανώτατα όρια της εργάσιμης ημέρας. Σφετερίζεται το χρόνο που είναι απαραίτητος για την ανάπτυξη, την εξέλιξη και τη διατήρηση της υγείας του σώματος. Ληστεύει το χρόνο που είναι απαραίτητος για την κατανάλωση καθαρού αέρα και ηλιακού φωτός». (ό.π., σ.277)

Στη λογική του κεφαλαίου και στους μηχανισμούς συσσώρευσης του δεν υπάρχει τίποτα το αυτονόητο. Δεν ήταν αυτονόητο ότι παιδιά κάθε ηλικίας δεν μπορούν να δουλεύουν δέκα (10) ώρες την ημέρα[2]. Οι εκθέσεις της βρετανικής επιτροπής για την παιδική εργασία έφεραν στην επιφάνεια μια πραγματικότητα όπου παιδιά επτά (7) χρονών δούλευαν κανονικά 15 ώρες βάρδια, παιδιά που έχουν εργαστεί 36 ώρες συνέχεια και παιδιά που εργάζονται ως τις δύο το βράδυ, κοιμούνται μόνο τρεις ώρες μέσα στο εργοστάσιο για να ξεκινήσουν δουλειά ξανά στις πέντε το πρωί. Ενώ ακόμα και η νομοθετική κατάκτηση του 12ωρου εμφανιζόταν σαν υποχώρηση μπροστά στις δυνάμεις της συντήρησης[3].

Οι δουλειές λοιπόν πάνε καλά. Το βαρέλι δεν έχει πάτο. Για να αποκτήσει κάποιος πρέπει να τον βάλει. Δεν έχει σημασία το 1863 ή το 2013. Σημασία έχει η οργάνωση των δικών μας αντιστάσεων. Των συγκρούσεων που έχουμε να δώσουμε εδώ, σήμερα. Συγκρούσεις, όμως, που χρειάζονται συλλογικά υποκείμενα με υπομονή και επιμονή. Σύγκρουση με την γενικευμένη ευκολία που μας περιβάλλει. Δύσκολη υπόθεση και σίγουρα δεν περιμένουμε τίποτα από τους στρατηγούς του νομίσματος και της εθνικής ενότητας.

[1] «Τι γνώμη μπορεί να έχει κανείς για μια πόλη που κάνει δημόσια συγκέντρωση για να ζητήσει να περιοριστούν σε 18 ώρες την ημέρα οι ώρες εργασίας για τους άνδρες! Βγάζουμε λόγους ενάντια στους ιδιοκτήτες φυτειών της Βιργινίας και της Καρολίνας. Μήπως όμως τα δουλοπάζαρα τους για τους μαύρους, μ' όλες τις φρίκες του βούρδουλα και με το εμπόριο της ανθρώπινης σάρκας, είναι πιο απαίσια απ' αυτή τη σιγανή σφαγή ανθρώπων που συντελείται για να παράγονται βέλα και γιακάδες προς όφελος των κεφαλαιοκρατών;

London Daily Telegraph 17 Γενάρη 1860» (ό.π. σ. 255-256)

[2] «Μια κατηγορία εργοστασιαρχών εξασφάλισε αυτή τη φορά, όπως και προηγούμενα, για τον εαυτό της κυριαρχικά δικαιώματα πάνω στα παιδιά των προλετάρων. Πρόκειται για τους εργοστασιάρχες μεταξουργείων. Το 1833 είχαν ουρλιάξει απειλητικά πως "θα τους κλείσουν τα εργοστάσια αν τους στερήσουν την ελευθερία να βάζουν κάθε μέρα να δουλεύουν βαριά 10 ολόκληρες ώρες παιδιά κάθε ηλικίας» (ό.π., σ.306)

[3] «Μήπως είχε άδικο ο δρ. Άντριου Γιούρ όταν κατηγορούσε το νόμο του 1833 για το 12ωρο σαν ένα βήμα πίσω στην εποχή του σκοταδιού;» (ό.π., σ.286)

Διαβάστε επίσης:

Μεταξύ Μαρξ και Μπένγιαμιν, μια διαφορετική ανάγνωση της προόδου

